

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Методичні вказівки та завдання
до виконання контрольної роботи
з дисципліни “Інвестиційні проблеми
природоохоронної діяльності”

Одеса 2011

Методичні вказівки та завдання до виконання контрольної роботи з дисципліни “Інвестиційні проблеми природоохоронної діяльності” для студентів 5 курсу заочної форми навчання за спеціальністю «Менеджмент організацій» /Укладач: асистент Єгоращенко І.В. – Одеса, ОДЕКУ, 2011р.- 17с., укр. мова

З М І С Т

Передмова	4
1. Мета контрольної роботи	4
2. Вимоги до написання та оформлення контрольної роботи	5
3. Варіанти контрольних робіт	7
4. Методичні вказівки до виконання контрольної роботи	10
5. Рекомендована література	17

Передмова

В ході розвитку цивілізації та науково-технічного прогресу вплив людини на навколишнє середовище набув глобального характеру і може привести до незворотних наслідків, якщо не вживати заходів щодо знешкодження та ліквідації антропогенних порушень. Охорона довкілля і раціональне природокористування – це об'єктивна необхідність, що обумовлена соціально-економічним розвитком людства.

У сучасних умовах, коли внаслідок розвитку світової економіки навколишнє середовище перетворилось на єдиний інтегрований ресурс, що використовується й змінюється системою суспільного виробництва, стратегія економічного й екологічного ставлення до національного багатства, яким є навколишня природа, чіткий підхід до обліку її ресурсів передбачають якісно нові вимоги до управління економікою з метою досягнення відповідної збалансованості в системі “суспільство – навколишнє середовище”. Саме на отримання і практичне застосування знань у галузі регулювання взаємовідносин між соціально-економічним розвитком суспільства та використанням природних ресурсів і їх захистом спрямовано вивчення навчальної дисципліни “Інвестиційні проблеми природоохоронної діяльності”, яка є складовою часткою циклу спеціальних економічних дисциплін, що забезпечують підготовку спеціалістів спеціальністю “Менеджмент організацій”.

Ці методичні вказівки складені у відповідності до програми дисципліни “Інвестиційні проблеми природоохоронної діяльності”, тому ними необхідно керуватись при вивченні теоретичного матеріалу та виконанні контрольної роботи.

1. Мета контрольної роботи

Метою контрольної роботи з дисципліни “Інвестиційні проблеми природоохоронної діяльності” є обґрунтування економічної доцільності

використання тих чи інших природоохоронних заходів, які необхідно здійснити для зменшення забруднення навколишнього природного середовища внаслідок промислової діяльності об'єкту господарювання.

При виконанні контрольної роботи студент повинен:

Вміти:

- розраховувати економічні збитки від забруднення навколишнього середовища в наслідок викидів забруднюючих речовин у повітря та скидів стічних вод;
- оцінювати економічну ефективність природоохоронних заходів за різних критеріїв;
- визначати економіко-екологічну доцільність використання природоохоронних інновацій в ринкових умовах.

Знати:

- користування нормативними методиками розрахунків економічних збитків від забруднення довкілля;
- виконання дисконтування грошових потоків;
- проведення аналітичної обробки результатів роботи.

2. Вимоги до написання та оформлення контрольної роботи

Контрольна робота передбачає розкриття змісту двох теоретичних питань та практичного завдання. Всього пропонується 10 варіантів контрольної роботи. Номер варіанта відповідає останній цифрі у номері залікової книжки студента. Номер варіанта повинен бути вказаний на початку роботи.

Розпочинаючи виконання контрольної роботи, необхідно вивчити рекомендовану літературу до відповідного розділу дисципліни. Цитати, наведені у роботі, треба брати у лапки та зазначати у списку використаних джерел.

Контрольна робота повинна бути написана розбірливим чітким почерком, без виправлень і скорочень. Необхідно залишати поля для зауважень викладача, пронумерувати сторінки.

Обсяг роботи повинен складати 15-20 сторінок учнівського зошиту або аркушів формату А-4.

У кінці роботи наводиться список законодавчих актів і літературних джерел, що використовувались у роботі.

Контрольна робота виконується у строки, що встановлені учбовим графіком. При виникненні питань відносно виконання контрольної роботи студенту слід звернутися за консультацією до викладача дисципліни “Інвестиційні проблеми природоохоронної діяльності”.

Кожний варіант контрольної роботи містить 2 теоретичних питання та задачу, максимальна кількість балів за одне питання – 10 балів (тобто за контрольну роботу – 30 балів).

- 27-30 балів (відмінно) – бездоганна вичерпна відповідь на всі завдання;
- 22-26 балів (добре) – надані відповіді на всі завдання є правильними, але не є повними;
- 18-15 балів (задовільно) – надані відповіді на два завдання є правильними, але не є повними;
- Менше 18 балів (незадовільно) – надані відповіді лише на одне з трьох завдань або відповіді на поставлені питання є помилковими.

Студенти, які виконали контрольну роботу та отримали за результатами перевірки не менше ніж 18 балів (60%) мають допуск до іспиту з дисципліни.

Студенти, які не отримали за контрольну роботу мінімальної кількості балів (18 балів), повинні виконати інший варіант контрольної роботи або виправити помилки попереднього варіанту та отримати відповідну кількість балів для допуску до іспиту.

Виконання контрольної роботи враховується при складанні іспиту з дисципліни “ Інвестиційні проблеми природоохоронної діяльності ”.

3. Варіанти контрольних робіт

Література, яку можна використати при написанні контрольної роботи, наведено поряд з питаннями у дужках. Перелік цієї літератури міститься у розділі 5 “Рекомендована література” даних методичних вказівок.

Варіант №1.

1. Проблеми інвестування природоохоронної діяльності [7, с. 16]
2. Проблеми та перспективи інвестування екологічній інновацій.[6, с. 104]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Одеса, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №2.

1. Концептуальні та методологічні основи оцінки економічної ефективності інвестиційного менеджменту в природоохоронної діяльності. [6, с. 73]
2. Екологічний збиток. [3, с. 195]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Київ, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №3.

1. Розвиток світової економіки та її вплив на природоохоронні проблеми.[7, с. 6]

2. Методичні основи оцінки економічної ефективності інвестицій в природоохоронну діяльність об'єктів. [6, с. 81]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано м.Миколаїв, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №4.

1. Моделювання інвестиційної привабливості об'єктів. [6, с. 59]
2. Приоритетні напрямлення еколого-орієнтованого інвестиційного менеджменту. [6, с. 40]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Маріуполь, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №5.

1. Інвестиційний менеджмент в умовах екологічної кризи.[6, с. 32]
2. Основні напрямлення рішення інвестиційних проблем в Україні.[6, с. 15]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Одеса, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №6.

1. Регіональні аспекти інвестиційної політики в Україні.[6, с. 11]
2. Удосконалення методів економічного механізму для залучення інвестицій в природоохоронну діяльність. [7, с. 75]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано м.Одеса, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №7.

1. Інвестування природоохоронної діяльності в Україні. [7, с. 23]
2. Концептуальні та методологічні основи удосконалення методів економічного механізму залучення інвестицій в природоохоронну діяльність.[7, с. 41]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Миколаїв, для варіантів, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №8.

1. Державне регулювання інноваційної діяльності в природоохоронній сфері.[6, с. 97]
2. Оцінка інвестиційної привабливості природоохоронній діяльності з позиції її економіко-екологічної результативності. [7, с. 50]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Київ, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №9.

1. Необхідність та роль екологічних інновацій в сучасних умовах.[6, с. 93]
2. Франчайзінговий механізм природоохоронного підприємництва. [6, с. 137]
3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Миколаїв, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

Варіант №10.

1. Лизинг в инвестировании природоохранной деятельности. [6, с. 118]
2. Вплив диференційованого аналізу економічної результативності природоохоронних заходів на залучення інвестицій для здійснення природоохоронної діяльності. [7, с. 60]

3. Навести розрахунок збору за забруднення навколишнього середовища промисловим підприємством, що розташовано в м.Маріуполь, користуючись даними, які наведені у таблицях 1- 4.

4. Методичні вказівки до виконання практичної частини контрольної роботи

Платежі за забруднення навколишнього середовища є складовою частиною фінансового механізму охорони довкілля та раціонального використання природних ресурсів [2].

Основу платежів становлять нормативи збору за забруднення довкілля, які згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 303 від 1 березня 1999 р. “Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору” [9] встановлюються за:

- викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними і пересувними джерелами забруднення;
- скиди забруднюючих речовин у поверхневі води, територіальні та внутрішні морські води, а також підземні горизонти, у тому числі скиди, що провадяться підприємствами через систему комунальної каналізації;
- розміщення відходів промислового, сільського сподар-ського, будівельного та іншого виробництва.

Розміри платежів за забруднення навколишнього природного середовища встановлюються на підставі фактичних обсягів викидів, лімітів та фактичних скидів забруднюючих речовин та обсягів розміщення відходів, а також нормативів збору і відповідних коригуючих коефіцієнтів.

Плата за забруднення навколишнього середовища в межах лімітів коригується за регіонами України застосуванням коефіцієнтів, що враховують територіальні екологічні особливості.

Ліміти скидів забруднюючих речовин визначаються для підприємств з урахуванням гранично допустимих обсягів скидів по кожному інгредієнту і доводяться до них як тимчасово погоджені величини скидів забруднюючих речовин по кожному інгредієнту в тоннах на рік.

Ліміти обсягів розміщення відходів у навколишньому середовищі визначаються для підприємств у тоннах на рік за класами токсичності згідно з дозволами на розміщення, що видаються в установленому порядку.

За понадлімітні скиди забруднюючих речовин і обсяги розміщення відходів встановлюється підвищений розмір плати на підставі нормативу збору за забруднення, коефіцієнтів, що враховують територіальні екологічні особливості і коефіцієнтів кратності плати за понадлімітні скиди забруднюючих речовин і обсяги розміщення відходів. В разі відсутності на підприємстві затверджених у встановленому порядку лімітів збір справляється як за понадлімітні скиди та обсяги розміщення відходів.

Платежі підприємств за викиди і скиди забруднюючих речовин і розміщення відходів у межах встановлених лімітів відносяться на витрати виробництва, а при перевищенні лімітів провадяться за рахунок прибутку, що залишається у розпорядженні підприємства.

Платежі за викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними і пересувними джерелами забруднення компенсують економічні збитки від негативного впливу забрудненого атмосферного повітря на здоров'я людей, об'єкти житлово-комунального господарства (житловий фонд, міський транспорт, зелені насадження), сільськогосподарські угіддя, водні, лісові, рібні та рекреаційні ресурси, основні фонди промисловості і транспорту.

Розмір збору за викиди в атмосферу забруднюючих речовин стаціонарними джерелами забруднення визначають за формулою

$$P_{a.c.} = \sum (H_i M_{fi}) K_{нас} K_{ф},$$

де N_i - норматив збору за викиди в атмосферу 1 тонни i -ої забруднюючої речовини в межах ліміту, грн./т;

M_{fi} – маса річного викиду i -ої забруднюючої речовини, т;

$K_{нас}$ – коефіцієнт, що залежить від чисельності жителів населеного пункту;

$K_{ф}$ – коефіцієнт, що враховує господарське значення населеного пункту.

Нормативи збору за викиди забруднюючих речовин в атмосферу стаціонарними джерелами забруднення, а також коефіцієнти, що враховують соціально-екологічні особливості регіону забруднення, наведено в [9].

Значення показника M_{fi} приймається рівним річному обсягу викиду i -ої забруднюючої речовини.

Розмір платежу за викиди в атмосферу забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення встановлюється на підставі діючих нормативів збору за ці викиди та кількості використаного палива.

Розмір збору за викиди в атмосферу забруднюючих речовин пересувними джерелами забруднення визначають за формулою

$$P_{a.п.} = \sum (N_i M_i) K_{нас} K_{ф},$$

де N_i – норматив збору за викиди забруднюючих речовин, що утворюються в результаті спалення 1 тонни i -го палива, грн./т;

M_i – річний обсяг використання палива i -го виду, т.

Платежі за скиди забруднюючих речовин в водні об'єкти і за розміщення відходів у навколишньому середовищі, також як платежі за забруднення атмосферного повітря, компенсують економічні збитки суспільства від негативного впливу господарювання на довкілля.

Розмір збору за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти визначають за формулою

$$П_{в} = \sum (H_i M_{лі} + K_{п} H_i M_{пі}) K_{т},$$

де H_i – норматив збору за скидання 1 тонни i -ої забруднюючої речовини в межах ліміту, грн./т;

$M_{лі}$ – маса річного скиду i -ої забруднюючої речовини в межах ліміту, т;

$K_{п}$ – коефіцієнт кратності плати за понадлімітні скиди забруднюючих речовин ($K_{п} = 5$);

$M_{пі}$ – маса понадлімітного річного скиду i -ої забруднюючої речовини, т;

$K_{т}$ - регіональний (басейновий) коефіцієнт, що враховує територіальні екологічні особливості, а також еколого-економічні умови функціонування водного господарства.

Розмір збору за розміщення відходів у навколишньому середовищі визначають за формулою

$$П_{р.в.} = \sum (H_i M_{лі} + K_{п} H_i M_{пі}) K_{р} K_{о},$$

де H_i – базовий норматив плати за розміщення 1 тонни відходів i -го виду в межах ліміту, грн./т;

$M_{лі}$ – річна маса відходів i -го виду в межах ліміту, т;

$K_{п}$ – коефіцієнт кратності плати за понадлімітне розміщення відходів у навколишньому середовищі ($K_{п} = 5$);

$M_{пі}$ – маса понадлімітного розміщення відходів i -го виду, т;

K_p – коефіцієнт, який враховує розташування місця (зони) розміщення відходів;

K_o – коефіцієнт, який враховує характер обладнання місця розміщення відходів.

Нормативи збору за скиди забруднюючих речовин у водні об'єкти та розміщення відходів у навколишньому середовищі, а також коригуючі коефіцієнти наведено в [9].

Метою виконання практичної частини контрольної роботи є здобуття навичків щодо визначення суми збору за забруднення довкілля діючим підприємством, яка впливає на показники його фінансово-економічного стану.

Таблиця 1. Склад викидів забруднюючих речовин підприємства у повітря

Варіант	Склад викидів ЗР	Фактич.викид ЗР, т/рік
1	Азоту оксиди Озон Тверді речовини	20 0.05 57
2	Аміак Ртуть та її полуки Тверді речовини	2 0.01 120
3	Ангідрид серчистий Свинець та його сполуки Ацетон	24 0.05 15
4	Ацетон Сірководень Фенол	3 5.9 0.8
5	Бенз(о)пирен Сірковуглець Стирол	0.06 10.5 0.75
6	Бутилацетат Спирт н-бутиловий Хром та його сполуки	1.35 0.36 0.75
7	Ванадію п'ятиоксис Стирол Бенз(о)пирен	0.025 0.85 0.05
8	Водень хлористий Фенол	16.5 3.5

	Озон	0.07
9	Вуглецю окис	157
	Формальдегид	1.6
	Водень хлористий	3.5
10	Вуглеводні	35.8
	Хром та його сполуки	0.64
	Сірководень	3.5

Таблиця 2. Витрати палива автогосподарством підприємства

Варіант	Витрати палива, т / рік				
	Дизельне	Бензин		Нафтовий газ	Стиснений газ
		Етильов.	Неетил.		
1	200	1000	300	10	50
2	300	1225	450	20	55
3	400	1335	350	30	60
4	500	1450	540	40	65
5	150	1550	250	50	70
6	250	300	300	60	75
7	350	400	450	70	80
8	450	500	700	80	85
9	550	600	120	90	90
10	500	250	50	100	95

Таблиця 3. Склад скидів забруднюючих речовин підприємства в водні об'єкти

Варіант	Склад скиду ЗР	Фактичний скид, т/рік	Ліміт скиду, т/рік
1	Азот амонійний	1.5	0.5
	Завислі речовини	135	200
2	Органічні речовини	1.6	2
	Хлориди	456	1
3	Нафтопродукти	70	20
	Завислі речовини	450	500
4	Нітрати	0.55	0.5
	Азот амонійний	4	2
5	Завислі речовини	500	250
	Хлориди	5	3
6	Нафтопродукти	100	150
	Фосфати	6.0	2.5
7	Сульфати	4.5	6
	Хлориди	7.5	2.5
8	Нітрити	0.6	0.65
	Завислі речовини	150	200

9	Фосфати	5	4.55
	Органічні речовини	25	25
10	Завислі речовини	450	500
	Нафтопродукти	350	450

Таблиця 4. Склад відходів виробництва

Варіант	Фактична кількість відходів за класами небезпеки, т / рік				
	1	2	3	4	Люмін. лампи, одиниць
1	5	10	250	-	200
2	15	15	255	-	250
3	20	16	260	-	15
4	11	17	270	-	55
5	5	20	300	25000	75
6	2	23	430	500	80
7	0.6	25	55	1200	100
8	3	60	100	10000	-
9	6	19	120	450	-
10	4	5	6	500	55

Примітка: Фактична кількість відходів за всіма класами небезпеки дорівнює ліміту розміщення для варіантів 1 – 3; для варіантів 4 – 6 фактична кількість відходів перевищує ліміти на 20%; для варіантів 7 – 10 фактична кількість відходів менш ліміту на 30%

5. Рекомендована література

Література, яка знаходиться у бібліотеці ОДЕКУ, позначена курсивом.

Основна література

1. Белов С.В., Барбинов Ф.А., Козьяков А.Ф. и др. *Охрана окружающей среды.* – М.: Высш. шк., 1991. – 319 с.
2. Сахаєв В.Г., Шевчук В.Я. *Економіка і організація охорони навколишнього середовища: Підручник.* - К.: Вища шк., 1995.-272 с.
3. *Экономические основы экологии / В.В. Глухов, Т.В. Лисочкина, Т.П. Некрасова.* – СПб: Специальная литература, 1995. – 280 с.
4. Мельник Л.Г. *Экологическая экономика: Учебник.* – Сумы: Издательство «Университетская книга», 2001. – 350с.
5. *Инвестирование природоохранной деятельности / Буркинский Б.В., Ковалев В.Г., Ковалева Н.Г. и др.* – Одесса: ИПРЭЭИ НАН Украины, 2002. – С. 59-69.
6. Буркинський Б.В., Ковалева Н.Г., Розмарина А.Л. *Проблеми інвестиційного менеджмента в природоохоронній діяльності.* – Одесса: ИПРЭЭИ,-2001.-231с.
7. Ковалев В.Г., Ковалева Н.Г., Маковеев П.С., Розмарина А.Л. *Развитие мировой экономики и проблемы инвестиционного менеджмента.* – Одесса: ОГЭКУ, ОНПУ, 2003.-98с.

Додаткова література

8. Буркинський Б.В., Ковальова Н.Г., Ковальов В.Г. *Менеджмент природоохоронної діяльності.* – Одеса: Одеський державний екологічний університет, Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, 2004. – 110 с.
9. *Про затвердження Порядку встановлення нормативів збору за*

забруднення навколишнього природного середовища і стягнення цього збору. – Постанова Кабінету Міністрів України від 1 березня 1999 р. № 303 // Урядовий кур'єр. – 1999. - № 65 -66.